

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

TŘINEC (K. Ú. GUTY, OKR. FRÝDEK-MÍSTEK)

Parc. č. 5. Novověk. Kostel. Záchranný výzkum.

V měsících srpnu až listopadu roku 2017 proběhla v místě shořelého filiálního kostela Božího těla v Gutech první etapa záchranného archeologického výzkumu, provázeného operativní dokumentací pozůstatků dřevěných i zděných stavebních konstrukcí (průzkum a odstranění požářiště včetně záchrany původního mobiliáře, sondážní výzkum v prostoru věže, lodi, presbytáře a sakristie, průzkum a dokumentace základů při odstraňování recentních podezdívek z 2. poloviny 20. století).

Guty náleží ke starší vrstvě kolonizačních lánových vesnic na Těšínsku, jejich založení spadá podle Jaroslava Bakaly do závěru 13. století (Bakala 1982, 135), poprvé jsou zmiňovány v soupisu desátků vřatislavského biskupství z let 1302–1315 (...in Gutha). V roce 1980 byla obec připojena k Třinci jako jeho městská část. Areál kostela s hřbitovem se nachází na severním okraji intravilánu, při cestě do Nebor, nad údolíčkem vytvořeným jedním z bezejmenných přítoků říčky Neborůvky.

Kostel Božího těla (zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek pod číslem 46321/8-659) je řazen k nejstaršímu typu roubených církevních staveb se štenýfovou věží. Výstavba kostela spadá do let 1563–1564, původní jednoduchou, téměř čtvercovou, dispozici lodi i presbytáře doplnily později budovaná mohutná věž a podsín – krytý ochoz (tzv. sobota). Kostel se oprávněně dočkal zájmu řady badatelů (naposledy viz Rosová 2014), poslední (dendrochronologický) průzkum byl proveden v srpnu 2014 Ing. Tomášem Kynclem. Kostel byl několikrát opravován, výraznější mladší úpravy ve 20. století zahrnovaly zejména výměnu šindelové krytiny a sloupů nesoucích podsín, restaurování mobiliáře (renesanční malovaná kruchta, epitaf s deskovým obrazem Poslední večeře, boční oltář apod.), rozsáhlou hydroizolaci pod celým objektem a naposledy opravu krovu a celého zvonicového patra věže. V noci z 1. na 2. srpna 2017 byl úmyslně zapálen a při požáru kompletně zničen.

V rámci záchranného archeologického výzkumu a operativní dokumentace, na kterých se podílelo více odborných pracovníků několika oddělení Národního památkového ústavu, územního odborného pracovištěv Ostravě i externích specialistů, došlo v první fázi k ohledání a průzkumu požářiště a po jeho komplexní dokumentaci i k rozebrání a transportu dochovaných dřevěných stavebních prvků do prozatímního úložiště, kde je prováděna jejich digitalizace, vzorkování a výběr pro případnou konzervaci. Následně byly z interiéru kostela odstraněny všechny zbytky požárem zničených nadzemních konstrukcí a celá plocha byla začištěna na úroveň zděných základů (podezdívky stěn kostela, podlahy, oltář).

V druhé fázi proběhl sondážní archeologický výzkum v prostoru věže, hlavní lodi, presbytáře a sakristie doplněný i sondáží v místě krytého ochozu. Během těchto prací byly sledovány četné recentní úpravy původních zděných konstrukcí, podlah a podpodlahových úrovní, ke kterým došlo v 80. letech 20. století. Postupně se podařilo dokumentovat stratigrafickou situaci v interiéru i exteriéru stavby, zejména spodní části původního souvrství a větší počet novověkých hrobových jam. Vzhledem k velikosti výkopů, v několika případech i dobře patrných negativů rakví, lze většinu označit jako dětské pohřby, výjimku představovala rozměrnější hrobová jáma v presbytáři. Jako jediná obsahovala špatně dochované kosterní pozůstatky, podle odhadované výšky pohřbeného (1,75 m) se jednalo o dospělého jedince. Na základě polohy hrobu v těsné blízkosti oltářní menzy předpokládáme, že se mohlo jednat o pohřeb duchovního. Mezi hmotnými nálezy převažují hřeby z rakví, v druhotné pozici se objevilo několik zlomků keramiky datované do období přelomu 12.–13. století.

V třetí fázi došlo v souvislosti se zahájením stavebních prací (plánovaná obnova shořelého kostela) k odstranění všech recentních úprav (podlahy, podezdívky, základy) a ke kompletnímu začištění a dokumentaci původních zděných konstrukcí. Veškeré archeologicky získané poznatky by měly být využity jako jeden z určujících podkladů pro vyhotovení projektové dokumentace nově budované repliky kostela.

Michal Zezula, Marek Kiecoň

Literatura

Bakala, J. 1982: *Osídlení Frýdecka a Jablunkovska v období vrcholného feudalismu.* Frýdek-Místek: Okresní vlastivědné muzeum.

Rosová, R. 2014: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy.* Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě.

Resumé

Třinec (Kat. Guty, Bez. Frýdek-Místek), Parc. Nr. 5. Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

UHERČICE (K. Ú. UHERČICE U ZNOJMA, OKR. ZNOJMO)

Zámek, č. p. 1, NKP zámek Uherčice. Vrcholný středověk, novověk. Tvrz, zámek. Zjišťovací sondy.

V areálu NKP zámek Uherčice provedla společnost Archaia Brno, z. ú., v roce 2017 další zjišťovací sondy, které mají předcházet budoucí rekonstrukci zámku.